

Olga Denac¹, Helena Vargazon²

¹Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta

²Vrtec Beltinci

VPLIV INSTITUCIONALNE GLASBENE VZGOJE NA RAVEN RAZVITOSTI MELODIČNEGA IN RITMIČNEGA POSLUHA 5-6 LET STARIH OTROK

Izvirni znanstveni članek / Original Research Paper

Izvleček

Na razvoj glasbenih sposobnosti v predšolskem obdobju otroka poleg družinskega okolja vpliva tudi sistematično organizirana glasbena vzgoja, ki se izvaja v vrtcih in glasbenih šolah.

V raziskavi, v katero smo vključili od 5 do 6 let stare otroke, smo ugotavljali vpliv različnih glasbenih programov (*Predšolska glasbena vzgoja*, *Glasbeno uvajanje po Edgarju Willemsu* in *Kurikulum za vrtece*) na razvoj elementarnih glasbenih sposobnosti. Rezultati raziskave kažejo, da imajo boljše razvit melodični in ritmični posluš tisti otroci, ki so obiskovali program *Glasbeno uvajanje po Edgarju Willemsu*, nato sledijo otroci, ki so ob vrtcu obiskovali program *Predšolska glasbena vzgoja*, nižja stopnja razvitosti melodičnega in ritmičnega posluš pa se kaže pri otrocih, ki so obiskovali le vrtec.

Ključne besede: predšolska glasbena vzgoja, glasbeni programi, melodični posluš, ritmični posluš

Abstract

The Effects of Institutional Music Education on the Level of Melodic and Rhythmic Abilities Development in 5-6 Year Olds

Development of musical abilities in the early childhood period is conditioned, next to family environment, also by systematically organised music education in kindergartens or music schools.

The focus of our research survey which involved children between five and six years of age was the effects of various musical programmes (*Preschool music Education*, *Edgar Willem's Musical Introduction*, and the *Curriculum for Kindergartens*) on the development of elementary musical abilities. The results of our research survey show that children attending the *Edgar Willem's Musical Introduction* programme developed better abilities for melody and rhythm, followed by the children attending *Preschool music education*, while the lowest level of melodic and rhythmic abilities development was identified in children who attended the kindergarten alone.

Keywords: preschool music education, musical programmes, melodic abilities, rhythmic abilities

Uvod

Pomembnejši cilji glasbene vzgoje v predšolskem obdobju so, da otroku omogočimo doživljanje glasbe, zbujamo veselje, sproščenost in občutljivost za estetske vrednote, hkrati pa vplivamo na razvoj glasbenih sposobnosti, spretnosti in znanja. Zaradi tega je sistematičen pristop k načrtovanju, izvajanju in vrednotenju vzgojno-izobraževalnega procesa glasbene vzgoje v tem obdobju izjemno pomemben.

Načrtovane oblike učenja in poučevanja glasbe predšolskih otrok v Sloveniji potekajo: v javnih glasbenih šolah, v katerih se izvaja izobraževalni program *Predšolska glasbena vzgoja*, v zasebnih glasbenih šolah v Sloveniji, v katerih izvajajo program po posebnih pedagoških načelih *Glasbeno uvajanje po Edgarju Willemsu*, in v vrtcih, v katerih vzgojitelji usmerjajo cilji s področja umetnosti in primeri glasbenih dejavnosti, zapisani v *Kurikulumu za vrtce* (1999). Torej, različni programi učenja predšolskih otrok skušajo otrokom na najbolj sproščen in neprisljnen način približati glasbo v vsej njeni razsežnosti.

Javno veljavni izobraževalni program *Predšolska glasbena vzgoja*

Program se izvaja v javnih glasbenih šolah z namenom, da petletnemu otroku omogočimo intenzivnejši in bolj sistematičen pristop do glasbene vzgoje v najzgodnejšem, predšolskem obdobju. Otrok razvija glasbene sposobnosti skozi igro ter si oblikuje odnos do glasbe. V okviru glasbenih dejavnosti učitelji sledijo naslednjim splošnim ciljem programa: učenci se glasbeno ustvarjalno izražajo, pojejo in igrajo; razvijajo elementarni glasbeni posluš (ritmični in melodični); doživljajo in postopno ozaveščajo lastnosti tona; razvijajo sposobnost doživljajskega in pozornega poslušanja glasbenih vsebin; sodelujejo v oblikah individualnega in skupinskega muziciranja; si razvijajo glasbeni okus; v skladu s svojimi zmožnostmi ustvarjajo glasbene in druge (likovne, besedne, gibno-plesne) vsebine; spoznavajo osnovni glasbeni besednjak; spoznavajo otroška (lastna, improvizirana, Orffova) in druga glasbila; se pripravljajo in navajajo na javno nastopanje. Poleg splošnih ciljev so v učnem načrtu navedeni še operativni cilji z dejavnostmi, kot so izvajanje, poslušanje, ustvarjanje in spoznavanje glasbenih pojmov, predlagane vsebine, temeljni standardi znanja, didaktična priporočila in izvedbeni standardi (oblike preverjanja in ocenjevanja, materialni pogoji; *Predšolska glasbena vzgoja, Učni načrt*, 2012).

Učitelji pri načrtovanju in izvajanju učnega procesa razpolagajo z gradivom (učbeniki z elementi delovnega zvezka za predšolsko glasbeno vzgojo v glasbenih šolah: Mojca Tratar: *Predšolska glasbena vzgoja*; Vildana Repše, Olga Ulokina, Alenka Urbančič: *Glasbena začetnica 1*), ki temelji na ciljnih in vsebinah, predlaganih v učnem načrtu.

Javno veljavni vzgojno-izobraževalni program po posebnih pedagoških načelih *Glasbeno uvajanje po Edgarju Willemsu*

Eden novejših sistemov s področja glasbenega izobraževanja za predšolske otroke, ki se izvaja v zasebnih glasbenih šolah v Sloveniji, je *Glasbeno uvajanje po Edgarju Willemsu*. Tristopenjski program je namenjen otrokom od tretjega oz. četrtega do sedmega leta starosti, s katerim otrokom omogočamo intenziven in sistematičen pristop do glasbene in estetske vzgoje že v predšolskem obdobju. Otroci skozi vodeno igro razvijajo glasbene sposobnosti, usvajajo osnovna glasbena znanja, si razvijajo glasbeni okus ter oblikujejo odnos do glasbe in umetnosti. Program vključuje naslednje splošne cilje: otroci razvijejo pozitiven odnos do glasbe in umetnosti; postajajo vsestransko glasbeno dejavni; razvijajo ritmični, melodični in harmonski glasbeni posluš; se glasbeno izražajo preko petja in igranja na instrumente; razvijajo motorične spretnosti; razvijajo sposobnost

doživljajskega poslušanja glasbenih vsebin; sodelujejo pri ustvarjanju glasbenih in interdisciplinarnih vsebin; spoznavajo temeljne glasbene pojme; preko likovnega in notnega zapisa spoznavajo osnovne zakonitosti glasbene notacije; spoznavajo glasbila ter pevske in instrumentalne sestave; se navajajo na javno nastopanje. V programu so tudi navedene dejavnosti in vsebine predmeta z didaktičnimi priporočili, temeljni standardi znanja, izvedbeni standardi in normativi (materialni pogoji, oblike preverjanja in ocenjevanja). Vsaka učna ura je razdeljena na štiri dele: vzgoja slušnega zaznavanja, ritmična vzgoja, petje pesmi in naravno telesno gibanje. Učitelji imajo pri delu na razpolago številne Willemsove didaktične pripomočke (glasbila, knjižna in zvočna literatura; Tomac Calligaris: *Osnovno glasbeno izobraževanje po Edgarju Willemsu, Učni načrt*).

Javni program za predšolske otroke *Kurikulum za vrtce*

Kurikulum za vrtce, ki se je v letu 1999 postopoma začel uvajati v slovenske vrtce, predstavlja uradni nacionalni dokument. Vzgojno-izobraževalne dejavnosti vrtca so v prvem delu kurikula opredeljene s teoretskimi izhodišči, cilji in načeli, v drugem delu pa so za prvo (od 1. do 3. leta) in drugo (od 3. do 6. leta) starostno obdobje opredeljeni področni globalni cilji ter cilji in primeri dejavnosti za različna področja dejavnosti (gibanje, jezik, umetnost, družba, narava, matematika). Na področju umetnosti so za vse umetniške dejavnosti (glasbene, likovne in oblikovalne, plesne, dramske in AV-dejavnosti) navedeni le skupni področni globalni cilji ter cilji in primeri dejavnosti za otroke od 1. do 6. leta starosti. Po posameznih umetnostnih področjih pa so navedeni za prvo in drugo starostno obdobje zgolj primeri dejavnosti. Glasbena vzgoja je torej v *Kurikulumu za vrtce* opredeljena kot sestavni del področja dejavnosti umetnost. Splošnim ciljem, zapisanim na področju dejavnosti umetnost, sledimo v okviru štirih glasbenih področij: glasbeno izvajanje, poslušanje glasbe, ustvarjanje v glasbi in ob glasbi, glasbene sposobnosti in spretnosti. Vzgojitelj mora pri načrtovanju, izvajanju in vrednotenju vzgojno-izobraževalnega procesa glasbene vzgoje upoštevati specifične značilnosti razvoja in učenja predšolskih otrok ter razlike glede na starostna obdobja in spoznanja znanstvenih ved, ki opredeljujejo posamezna področja dejavnosti v vrtcu (*Kurikulum za vrtce*, 1999).

Tudi vzgojitelji v vrtcu pri načrtovanju in izvajanju učnega procesa razpolagajo s priročniki za predšolsko glasbeno vzgojo (*Otrok v vrtcu* - priročnik h kurikulu za vrtce, Olga Denac: *Z igro v čarobni svet glasbe*), katerih cilji in dejavnosti izhajajo iz predstavljenega kurikula.

Osnova za načrtovanje vzgojno-izobraževalnega procesa je dobro poznavanje razvojnih zakonitosti otrok. Razvoj je stalen in dinamičen proces, ki vključuje spremembe na afektivnem, kognitivnem in psihomotoričnem področju otrokove osebnosti. Na vprašanje, kakšna je stopnja skladnosti med splošnim in glasbenim razvojem, nekateri avtorji (Moog, 1968; Radoš Mirković, 1983; Hargreaves, 1986) odgovarjajo, da v veliko primerih razvojne stopnje pomenijo le okvir, saj se določena glasbena sposobnost pri nekaterih otrocih pokaže prej, pri drugih pozneje. Šele na osnovi poznavanja razvojnih zakonitosti

otrok lahko opredelimo naloge in cilje za posamezno razvojno stopnjo. To pa je tudi pogoj za ustrezno izbiro glasbeno predmetnih ciljev in glasbeno umetniških vsebin. Poznavanje glasbenega razvoja otroka je torej ključnega pomena za evalvacijo dosežkov posameznika ter pogoj za nadaljnje uspešno načrtovanje in izvajanje učnega procesa glasbene vzgoje.

Kako različni programi zgodnjega glasbenega izobraževanja vplivajo na razvoj glasbenih sposobnosti, smo ugotavljali v raziskavi, v katero smo vključili od pet do šest let stare otroke.

Raziskava

Cilj raziskave je bil:

- ugotoviti stopnjo razvitosti elementarnih glasbenih posluhov (melodični in ritmični posluh) otrok, ki obiskujejo programe *Predšolska glasbena vzgoja*, program *Glasbeno uvajanje po Edgarju Willemsu* in javni vrtec, ki izvaja javni program *Kurikulum za vrtece*;
- proučiti vpliv različnih organiziranih pristopov predšolske glasbene vzgoje na razvitost melodičnega in ritmičnega posluha.

Zastavili smo si naslednja raziskovalna vprašanja:

Razvoj melodičnega posluha:

- Ali otroci prepoznajo enake in različne melodične vzorce?
- Ali otroci prepoznajo tone v različnih tonskih obsegih?
- Ali otroci pravilno posnemajo melodične fraze?

Razvoj ritmičnega posluha:

- Ali otroci prepoznajo enake in različne ritmične vzorce?
- Ali otroci prepoznajo trajanje tonov?
- Ali otroci pravilno posnemajo govorjene ritmične fraze?

Vzorec

V raziskavi je sodelovalo 34 predšolskih otrok, starih 5–6 let, ki so bili v času testiranja vključeni v programe:

- Predšolska glasbena vzgoja in javni vrtec (n = 10),
- Glasbeno uvajanje po Edgarju Willemsu in javni vrtec (n = 11),
- samo javni vrtec, ki izvaja javno veljavni program (n = 13).

Zajeti vzorec predšolskih otrok opredeljujemo na nivoju rabe inferenčne statistike kot enostavni slučajnostni vzorec iz hipotetične populacije.

Postopki zbiranja podatkov

Zbiranje podatkov je potekalo v glasbeni šoli in vrtcu v obdobju enega meseca. Za ugotavljanje stopnje razvitosti melodičnega in ritmičnega posluha smo uporabili naslednje teste:

Test *Osnovne mere glasbene avdiacije (Edwin Gordon)*

Standardiziran test *Osnovne mere glasbene avdiacije*¹ (*The Primary Measures of Music Audiation*) Edwina Gordona (1979) je primeren za otroke, ki so stari od pet do osem let, in vsebuje naloge za ugotavljanje razvitosti melodičnega in ritmičnega posluha. Testna vprašanja so posneta na zgoščenci. Otroci ugotavljajo, ali sta dva melodična oziroma ritmična vzorca enaka ali različna. Test rešujejo tako, da obkrožijo dva enaka obraza, če slišijo dva enaka melodična ali ritmična vzorca, oz. dva različna obraza, če slišijo dva različna melodična ali ritmična vzorca. Posamezna vprašanja so označena z risbami predmetov, ki so otrokom znani. Najprej (prvi dan) izvedemo melodični test, ki je sestavljen iz petnajstih testnih nalog in štirih poskusnih nalog, naslednji dan pa ritmični test, ki je sestavljen iz dvanajstih nalog in dveh poskusnih nalog. Vsaka pravilno rešena naloga se oceni z eno točko.

Test *Prepoznavanje tonov v različnih tonskih obsekih*

Test je izdelan za namene raziskovalne naloge in vsebuje naloge za prepoznavanje tonov v različnih tonskih obsekih.

Otroci dobijo dva lista z narisanimi predali. Pozorno prisluhnejo trem tonom, zaigranim na inštrument (klavir) v visoki, srednji in nizki legi. Če pri ponovnem predvajanju tona zaslišijo ton, zaigran v visoki legi, narišejo krog v zgornji predal, če zaslišijo ton v srednji legi, narišejo krog v srednji predal, če zaslišijo ton v nizki legi, narišejo krog v spodnji predal. Naloge so sestavljene iz razdalj dveh oktav, ene oktave, kvarte oz. kvinte in terce v območju od c do c3. Test je sestavljen iz desetih nalog in treh poskusnih nalog. Vsaka pravilno rešena naloga se oceni z eno točko.

Test *Posnemanje petih in govorjenih ritmičnih fraz*

Test je izdelan za namene raziskovalne naloge in vsebuje naloge za posnemanje petih in govorjenih ritmičnih fraz. Test sestavlja pet nalog za posnemanje petih fraz, pet nalog za posnemanje govorjenih ritmičnih fraz in dve poskusni nalogi. Kriterij za ocenjevanje je sposobnost pravilno ponoviti pete in govorjene ritmične fraze. Pravilno rešena naloga je ocenjena z eno točko.

Test *Prepoznavanje trajanja tonov*

Na klavirju na tonu g1 zaigramo kratke in dolge tone. Dolžino trajanja otroci zapisujejo z ravno črto. Test vsebuje deset nalog. Vsaka pravilno rešena naloga je ocenjena z eno točko.

¹ Termin avdiacija označuje slušno predstavo, ki pomeni temelj kognitivne glasbene psihologije (Gordon, 1984).

Reproduciranje melodičnih in ritmičnih motivov smo posneli na diktafon, kar nam je omogočilo sistematično vrednotenje rezultatov.

Postopki obdelave podatkov

Podatke smo obdelali na deskriptivnem in inferenčnem nivoju. Uporabili smo frekvenčne porazdelitve (f , $f\%$) in enofaktorsko analizo variance.

Rezultati in interpretacija

Rezultate predstavljamo v dveh podpoglavjih, in sicer kot razvitost melodičnega in kot razvitost ritmičnega posluha.

Preverjanje razvitosti melodičnega posluha

Tabela 1: Osnovna deskriptivna statistika rezultatov merjenja razvitosti melodičnega posluha

Testi	Dosežene točke		Aritmetična sredina \bar{x}	Standardni odklon s	Koefficient asimetrije KA	Koefficient sploščenosti KS	Koefficient variacije KV %
	min	max					
Osnovne mere glasbene avdiacije - melodični test	2,00	15,00	9,939	3,269	-0,337	-0,160	32,9
Prepoznavanje tonov v različnih tonskih obsegih	1,00	10,00	5,545	2,048	-0,221	-0,439	36,9
Posnemanje petih fraz	0,50	4,50	2,531	0,999	-0,169	-0,668	39,5
Razvitost melodičnega posluha - skupaj	3,00	26,00	17,412	5,088	-1,094	-0,873	29,2

Distribucije rezultatov vseh kriterijev so, kot kažejo koeficienti distribucije (KA, KS), dokaj simetrične in normalne. Obstoječe manjše odstopanje od tega (negativni predznaki pri KA) pa hkrati razkriva tendenco k višjim rezultatom, kar je zlasti opazno pri skupnem rezultatu. Velja pa ob tem opozoriti na višjo stopnjo variabilnosti pri vseh kriterijih ($32,9 \leq KV \% \leq 39,5$) in še zlasti v posnemanju petih fraz ($KV \% = 39,5 \%$).

Otroci, stari 5–6 let, se z vidika stopnje razvitosti melodičnega posluha med seboj zelo razlikujejo. Nekateri so pri testiranju dosegli vse točke, drugi zgolj polovico točke ali točko.

Kakšne so razlike med otroki v razvitosti elementarnih glasbenih sposobnosti glede na program, ki ga obiskujejo, predstavljamo v nadaljevanju.

Tabela 2: Izid analize variance rezultatov razvitosti melodičnega posluha glede na program

Testi	Programi	Aritmetična sredina	Standardni odklon s	Preizkus homogenosti varianc		Preizkus razlik aritmetičnih sredin	
				F	P	F	P
Osnovne mere glasbene avdiacije - melodični test	PGV	9,3000	3,77271	0,559	0,578	2,580	0,092
	WILLEMS	11,8000	2,57337				
	VRTEC	9,0000	2,94392				
	SKUPAJ	9,9394	3,26859				
Prepoznavanje tonov v različnih tonskih obsegih	PGV	6,1000	1,28668	3,464	0,044	4,265 (aproximacija)	0,023
	WILLEMS	6,5000	2,59272				
	VRTEC	4,3846	1,55662				
	SKUPAJ	5,5455	2,04773				
Posnemanje petih fraz	PGV	2,6111	0,60093	0,611	0,550	12,619	0,000
	WILLEMS	3,4000	0,80966				
	VRTEC	1,8077	0,80463				
	SKUPAJ	2,5313	0,99950				
Razvitost melodičnega posluha - skupaj	PGV	17,7500	3,91046	0,408	0,668	2,636	0,088
	WILLEMS	19,7273	6,12929				
	VRTEC	15,1923	4,25019				
	SKUPAJ	17,4118	5,08782				

Predpostavka o homogenosti varianc pri testu prepoznavanje tonov v različnih tonskih obsegih ni upravičena ($P = 0,044$), zato se sklicujemo na izid aproksimacije (Welch), pri ostalih pa so dani pogoji za rabo splošnega F-preizkusa razlik aritmetičnih sredin. Ti rezultati kažejo, da obstaja statistično značilna razlika med otroki, vključenimi v različne programe glasbene vzgoje, v prepoznavanju tonov v različnih tonskih obsegih ($P = 0,023$) in v posnemanju petih fraz ($P = 0,000$). Najbolj uspešni so, kot kažejo aritmetične sredine, otroci, ki obiskujejo glasbeno šolo, ki deluje po metodologiji Edgarja Willemsa, najmanj pa tisti, ki so glasbene vzgoje deležni zgolj v vrtcu. Tendencia te smeri razlik obstaja tudi v rezultatih na testu *Osnovne mere glasbene avdiacije* ($P = 0,092$) in v razvitosti melodičnega posluha – skupaj ($P = 0,088$).

Ugotovimo lahko, da dosegajo višjo stopnjo razvitosti melodičnega posluha otroci, ki so obiskovali program *Glasbeno uvajanje po Edgarju Willemsu*, nato sledijo otroci, ki so obiskovali program *Predšolska glasbena vzgoja*, še nižja stopnja razvitosti melodičnega posluha pa se kaže pri otrocih, ki so obiskovali samo vrtec.

Preverjanje razvitosti ritmičnega posluha**Tabela 3: Osnovna deskriptivna statistika rezultatov merjenja razvitosti melodičnega posluha**

Testi	Dosežene točke		Aritmetična sredina \bar{x}	Standardni odklon s	Koefficient asimetrije KA	Koefficient sploščnosti KS	Koefficient variacije KV %
	min	max					
Osnovne mere glasbene avdiacije - ritmični test	2,00	12,00	7,750	2,603	-0,199	-0,502	33,6
Prepoznavanje kratkih in dolgih tonov	0,00	10,00	6,065	2,607	-0,643	-0,209	43,0
Posnemanje govorjenih ritmičnih fraz	0,00	5,00	3,121	1,008	-0,962	1,608	32,3
Razvitost ritmičnega posluha - skupaj	1,50	25,50	16,333	5,227	-0,757	1,010	32,0

Podobno kot pri preverjanju melodičnega posluha (Tabela 1) so distribucije rezultatov ritmičnega posluha nekoliko levo asimetrične, kar pomeni, da imamo pri vseh testih preverjanja razvitosti ritmičnega posluha nekaj več višjih rezultatov. Velja pa spet opozoriti na višjo stopnjo variabilnosti ($32,0 \leq KV \% \leq 43,0$) in to še zlasti pri prepoznavanju kratkih in dolgih tonov ($KV \% = 43,0$ %). Predšolski otroci se torej tako z vidika razvitosti melodičnega posluha kot tudi z vidika razvitosti ritmičnega posluha med seboj zelo razlikujejo; medtem ko nekateri niso dosegli niti točke, so drugi dobili vse možne točke.

Tabela 4: Izid analize variance rezultatov razvitosti ritmičnega posluha glede na program

Testi	Programi	Aritmetična sredina \bar{x}	Standardni odklon s	Preizkus homogenosti varianc		Preizkus razlik aritmetičnih sredin	
				F	P	F	P
Osnovne mere glasbene avdiacije - ritmični test	PGV	7,0000	3,24037	1,331	0,280	3,907	0,031
	WILLEMS	9,5000	1,71594				
	VRTEC	6,9231	2,13937				
	SKUPAJ	7,7500	2,60273				
Prepoznavanje kratkih in dolgih tonov	PGV	6,3333	2,64575	1,556	0,229	4,738	0,017
	WILLEMS	7,7778	1,56347				
	VRTEC	4,6923	2,52932				
	SKUPAJ	6,0645	2,60686				
Posnemanje govornjenih ritmičnih fraz	PGV	3,1500	0,97325	2,218	0,126	7,764	0,002
	WILLEMS	3,9000	0,39441				
	VRTEC	2,5000	0,97895				
	SKUPAJ	3,1212	1,00802				
Razvitost ritmičnega posluha - skupaj	PGV	15,1500	6,58724	2,763	0,079	5,784	0,008
	WILLEMS	20,4000	2,51440				
	VRTEC	14,1154	3,91128				
	SKUPAJ	16,3333	5,22713				

Predpostavka o homogenosti varianc je upravičena v vseh primerih in s tem splošni F-preizkus razlik aritmetičnih sredin. Ti rezultati kažejo, da obstaja pri vseh testih preverjanja razvitosti ritmičnega posluha in skupnem rezultatu statistično značilna razlika ($P < 0,05$). Najvišjo stopnjo razvitosti ritmičnega posluha kažejo otroci, ki so obiskovali glasbeno šolo, ki deluje po metodologiji Edgarja Willemsa, sledijo jim otroci, ki so obiskovali *Predšolsko glasbeno vzgojo*, in nato otroci, ki so bili deležni glasbene vzgoje le v vrtcu.

Zaključek

Pri testih preverjanja razvitosti melodičnega in ritmičnega posluha so otroci dosegali večinoma povprečne ali višje rezultate, s tem da je stopnja variabilnosti (odstopanja posameznikov od povprečja) visoka. Rezultati pa pričakovano kažejo, da z dodatnim glasbenim izobraževanjem lahko dosežemo višjo stopnjo razvitosti tako melodičnega kot ritmičnega posluha. Zagotovo pa na razvoj glasbenih sposobnosti vpliva tudi izvajanje glasbenih dejavnosti v vrtcu.

Če primerjamo programa, ki se izvajata v glasbenih šolah, lahko zasledimo nekatere podobnosti v načrtovanih splošnih ciljeh ter razlike pri oblikovanih operativnih ciljeh,

dejavnostih in vsebinah ter navedenih temeljnih standardnih znanja, ki so v programu *Glasbeno uvajanje po Edgarju Willemsu* zahtevnejši, še posebej na področju razvoja elementarnih glasbenih sposobnosti. Torej, kateri elementi kurikula in dejavniki ter ravni učenja bi lahko pri izvajanju programa *Glasbeno uvajanje po Edgarju Willemsu* vplivali na višjo stopnjo razvitosti melodičnega in ritmičnega posluha od 5 do 6 let starih otrok?

Program *Glasbeno uvajanje po Edgarju Willemsu*:

- izpostavlja elemente, ki izhajajo iz otrokove narave, njegovih izkušenj in življenjskih situacij;
- temelji na aktivnem doživljanju in čustvenem občutenju glasbenih izkušenj;
- izključuje izven glasbene vsebine (risbe, barve, zgodbe ...) in uporablja samo glasbene elemente (zvok, intervale, akorde, lestvice, melodijo ...);
- sledi artikulaciji učne enote oziroma predpisuje izvedbo učne ure, ki se začne z vzgojo *slušnega zaznavanja*, kjer so podrobno opredeljene dejavnosti s cilji, sledijo *ritmična vzgoja*, prav tako z zapisi konkretnih dejavnosti, in *petje pesmi*, ki je osrednji del vsake glasbene ure. Poseben poudarek je na učenju pesmi za učenje intervalov in trozvokov, uporabi solmizacijskih zlogov, nakazovanju melodične linije z gibom roke in likovnem zapisu. Konec učne ure je posvečen *naravnemu telesnemu gibanju*, katerega namen je razvijanje občutka za ritem;
- daje velik poudarek posebnim Willemsovim didaktičnim pripomočkom (notna gradiva, glasbila - infratonalni metalofon, zbirke zvončkov, flavta na poteg ...);
- izvaja učitelj, ki je uspešno zaključil izobraževanje glasbenih pedagogov po metodološkem sistemu Edgarja Willemsa.

Učiteljevo oziroma vzgojiteljevo delo v predšolskem obdobju otroka mora biti zasnovano na spodbujanju doživljanja glasbenih vsebin in na metodah dela, ki temeljijo na otroški igri. Tako kot pravi Carlow (2015), naj bi otroci glasbene vsebine doživljali, preden jih ozavestijo na intelektualni ravni. Čustveni procesi spodbujajo aktivnosti na spoznavnem in gibalnem področju. Na interakcijskem odnosu čustvenih, spoznavnih in gibalnih procesov pa temelji glasbeni razvoj. Če želimo narediti glasbo privlačno, jo moramo doživljati slušno. Zvok in ritem sta dovolj bogata, da vzbudita interes otrok ob pomoči zvočnih didaktičnih pripomočkov (Damaceno, 1990). Takšen pristop, ki ga zagovarja metodologija Edgarja Willemsa, vsekakor pozitivno vpliva na glasbeni razvoj predšolskega otroka, kar dokazujejo tudi izsledki raziskave.

Ugotovljena empirična spoznanja naj bi pomenila spodbudo glasbenim pedagogom, strokovnjakom iz prakse in načrtovalcem kurikula, da na področju glasbenega in splošnega predšolskega izobraževanja sledijo dobrim praksam ter analitično in kritično pristopajo k načrtovanemu in izvedbenemu kurikulu.

Literatura

- Carlow, Regina (2015). Edgard Willems: Psychological Foundations of Music Education. *Journal of Historical Research in Music Education*, let. 37, št. 1, str. 94–99.
- Damaceno, Gerson Gorski (1990). Personalities in world music education no.10 Edgar Willems, *International Journal of music education*, let. 15, št. 1, str. 39–44.
- Kurikulum za vrtce* (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod za šolstvo.
- Gordon, E. (1979). *Primary measures of music audiation and intermediate measures of music audiation*. Chicago: G.I.A. Publications, Inc.
- Gordon, E. (1984). *Learning sequences in music*. Chicago: G.I.A. Publications, Inc.
- Hargreaves, David J. (1986). *The developmental Psychology of Music*. Cambridge: University Press.
- Moog, Helmut (1968). *Das Musikerleben des vorschulpflichtigen Kindes*. Mainz: Schott.
- Predšolska glasbena vzgoja, Učni načrt*. (2012).
http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_predsolsko_vzgojo_in_osnovno_solstvo/glasbeno_izobrazevanje/programi/ (7. 1. 2017)
- Radoš-Mirković, Ksenija (1983): *Psihologija muzičkih sposobnosti*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Tomac Calligaris, Mateja. *Osnovno glasbeno izobraževanje po metodološkem sistemu Edgarja Willemsa*. http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/glasba/pdf/EWillems_program.pdf (22. 9. 2016)
- Edgar Willems - Glasbeni center Edgar Willems*. <http://willems.si/edgar-willems/> (20. 9. 2017)

Summary

Early music education is in Slovenia carried out in music schools and in kindergartens, where teachers via a systematic music education encourage the children's enjoyment of musical activities, familiarize the children with experiencing musical contents, while influencing the musical development of the preschool children.

The main goal of the research was to establish the level of development of melodic and rhythmic abilities in five- and six-year-old children attending the programs: *Preschool Music Education* (the Slovene model of music education, carried out in public music schools), *Edgar Willems' Musical Introduction* (the program carried out in private music schools), and *Curriculum for Kindergartens* in public kindergartens where no special emphasis is given to music education.

We were also interested in the influence of the different programs on the development of the elementary music abilities. The developmental stages of melodic and rhythmic abilities were tested with tests: Primary measures of music audiation, Tone recognition in different tone ranges, Repetition of five sung and spoken rhythmical phrases and Tone duration identification. The results of the study showed that additional musical training and teaching of children in the framework of organized musical programs have positive effects on the development of melodic and rhythmic abilities. A higher level of development in both the melodic and the rhythmic ability was achieved with children who attended the program Edgar Willems' introduction to music; this was followed by children who attended the preschool program musical education achieving lesser melodic and rhythmical development, while the children who merely attended kindergarten achieved the least. Individual approaches to early childhood music education thus differently affect the degree of musical abilities of five- to six-year-old children.